

Posudek školitelky na bakalářskou práci Jany Nývltové
"Souvislost pořadí narození a preference koníčků a zaměstnání"

Bakalářská práce Jany Nývltové se zabývá z mého hlediska velice zajímavým tématem, a to souvislostí mezi pořadím narození a maskulinitou-femininitou. Tedy tím se alespoň práce zabývat měla, z její nynější podoby se však zdá, že práce obsahuje všechny možné populárně naučné informace o pořadí narození, a hlavní téma se poněkud upozadilo. V teoretické části, které je velmi obšírná, autorka vychází primárně z populárně naučné literatury, v podstatě postrádám recentní odbornou literaturu týkající se tématu. V části zaměřené na koníčky a zaměstnání autorka rozpracovává tematiku skutečných koníčků a zaměstnání osob v historii a dnes, což se tématu výzkumu vůbec netýká - v empirické práci se autorka zaměřuje na preferenci koníčků a zaměstnání, jež se skutečnými volnočasovými aktivitami či zaměstnáním nemusejí mít vůbec nic společného - a právě proto jsou preference v rámci evoluční psychologie studovány. Dokázala by autorka u obhajoby vysvětlit, v čem spočívá hlavní rozdíl mezi skutečnými a preferovanými aktivitami, a proč se z evolučního hlediska zkoumají zejména druhé zmíněné? Toto všechno je jaksi zkratkovitě a nejasně popsáno na str. 40-41, nicméně vzhledem k tomu, že jde o podstatu dané práce, přijde mi to nedostatečné. Je totiž zvláštní, že autorčin výzkum je zaměřen na preference koníčků a zaměstnání, ale v cílech výzkumu najednou hovoří o tom, že naše preference jsou diktovány výchovou - to by mohlo platit o výběru skutečných koníčků a zaměstnání, ale jejich preference? Obecně se mi z úvodu zdá, že autorka jaksi nepochopila, že dělá práci psychologickou, a šla spíše po historickém či sociologickém rámci. Pokud bych to dokázala jako historik či sociolog číst, asi by byl můj posudek odlišný a zřejmě pozitivnější. Z evolučně psychologické literatury autorka uvádí zejména práce Catherine Salmonové, což by bylo v pořádku, ovšem nějak tam to evoluční hledisko nevidím.

Co se týče samotné empirické části, autorka uvádí několik až úsměvných nepřesností = např. když hovoří o jedincích či respondentech, tak mluví o "vzorcích" = vzorek je těch 228 respondentů, jeden respondent je jeden respondent, ne jeden vzorek. Analýzy nejsou dostatečně popsány, tak to nemůžu hodnotit - jakže přesně autorka dělala diskriminační analýzu? Ukládala si následně pravděpodobnosti pohlaví do datasetu a pak s nimi dále pracovala v t-testech? Toto skutečně není vůbec jasné. Následné t-testy také nejsou popsány, a tudíž není jasné, co vlastně porovnává, tedy není popsáno, co vstupuje do analýzy. Jsou to snad uložené diskriminační pravděpodobnosti preferencí? Pokud ano, pak je to v pořádku, nicméně o pravděpodobnostních skórech se nějak ne a ne dočíst. Pak autorka v diskuzi znovu hovoří o výsledcích a shrnuje, že ženy preferují femininnější a muži maskulinnější zaměstnání - podle mě je toto celé nějak špatně, myslím, že autorka uvádí průměr pravděpodobnostních skóru pro muže a pro ženy, a ne to, že by ženy preferovaly femininnější a muži maskulinnější zaměstnání. Tyto skóry naopak

ukazují, s jakou pravděpodobností je člověk muž nebo žena, a tudíž jak moc je maskulinní nebo femininní. Také není jasné, proč si autorka na základě Slaterova indexu nespočítala pořadí narození daného jedince, což by se dalo hezky korelovat se skóry genderové diagnosticity - Slaterův index se ve výzkumech zaměřených na maskulinitu-femininitu běžně používají a kdyby autorka tyto studie znala, jistě by znala i Slaterův index.

Co se týče Diskuze výsledků, postrádám zcela interpretaci výsledků, k čemuž je tato sekce určena. Např. interpretace typu, že gender se vписuje do těl již u malých dětí, podle mě není úplně na místě neboť autorka o morfologické maskulinitě či femininitě vůbec nehovoří. O čem by autorka v souvislosti s maskulinitou a femininitou měřenou na základě preferencí koníčků a zaměstnání hovořit mohla, je morfologie mozku, a případně o vlivu výchovy na jeho funkci a morfologii, nicméně do toho se autorka nepouští. Nejzajímavější výsledek, tedy že ženy a muži co mají mladší bratry, vykazují pohlavně atypické preference koníčků a zaměstnání ve srovnání s těmi, kteří mladší bratry nemají, není interpretován vůbec, což by jaksí mělo být hlavním cílem diskuze.

Na základě výše uvedených výtek bych práci, kterou autorka vypracovala zcela samostatně (a já jako školitel bohužel ani napodruhé neměla šanci se k ní jakkoliv vyjádřit před jejím odevzdáním) hodnotila mezi 3 a nedostatečnou, v závislosti na obhajobě.

V Brasílii 22.9.2014

Jaroslava Varella Valentova, Ph.D.
Centrum pro teoretická studia (CTS UK)